

Jag vågar sålunda påstå att Kiviksgravens sten nr 7 föreställer den avlidne hälsande — fig. 197 längst ned t. v. — och förenande sig med de i procession framskridande avlidna förfäderna. Sten nr 8 utgör en fortsatt framställning av den avlidnes hädanfärd. Liksom Bing konstaterar utveckling från hingstscenen å sten nr 7 till offerkaret å sten nr 8 så spåras även utvecklingen i det förhållandet, att den avlidne, som å sten nr 7 fortfarande har människogestalt, på sten nr 8 definitivt förenat sig med själsfåglarna. De åtta själsfåglarna å sten nr 7 ha på sten nr 8 utökats till nio stycken, grupperande sig omkring offerkaret, väl därur hämtande kraft för den död- och kraftlösa skuggtillvaron. Ytterligare krafttillskott skänker eldborringsscenen. Av stenens övriga sex skepnader kanske man tors identifiera den kjortelförsedda som kvinna och våga i henne och närmaste mansfigur se ett par som trots sin odeciderade framställning likväl representerar livskraftstanken. Det vore naturligt om framställningen i en grav icke präglades av samma djärvhet som präglar hällristningarnas årsväxts- och äringskult. De övriga fyra skepnaderna återfinnas såväl nedtill å sten nr 8 som å sten nr 7. Stympningarna äro nog endast skenbara. Målning kan hava bättrat vad som brast i ristningen.

Vad är då huvudinnehållet av min hypotes? Helt enkelt ett inrangerande av Kiviksgraven i den religiösa föreställningsvärld, till vilken babylonier, greker och väl även de nordiska bronsåldersmänniskorna bekant sig. För gravens ålder ger väl min utläsning inga bestämda data men om dess idéinnehåll behöver nog icke råda tvivel.

Bland litteratur, som icke direkt berör Kiviksgraven, vill jag hänvisa till F. Winter: "Die Typen der figürlichen Terracotten"; E. Briem: "Babyloniska myter och sagor"; Georg Weicker: "Der Seelenvogel"; Emil Smith: "Hellas før Homer".

Vald. Severin.

ÄRKEBISKOP FEOKTISTS SIGILL

Den framstående mynt- och sigillkännaren prof. A. V. Orešnikoff i Moskva har meddelat, att Ryska Vetenskapsakademien i sitt Institut för dokument, brev och böcker äger fyra exemplar av ärkebiskop Feoktists sigill.¹ Dessa ha tillhört N. P. Lichačeffs samling och finnas avbildade i en av denne färdigställd atlas, som dock ej utkommit efter L:s avlägsnande från akademien.

Det liknande sigill från Troitskaja, som omnämndes i Fornvännens notis, hänför sig *ej* till Troitskaja Ladra vid Moskva utan till Troitskij Sobor (katedral) i Pskov.

T. J. A.

¹ Fornvännen 1932, sid. 190.